

PS VAN EEN REDACTEUR

De waarde van transparantie*

Maartje van der Woude

Na een bijzonder themanummer als het onderhavige is het moeilijk om met een pakkende uitsmijter te komen. Als redacteur heb je dan toch de neiging om eens vanaf een afstand te gaan kijken naar het nummer om zo tot een soort slotoverweging te komen. Zo ook onder- (of beter gezegd boven-) getekende.

Ik kijk naar de verschillende bijdragen in dit nummer, die alle zien op de politiepraktijk en grotendeels ook geschreven zijn door auteurs die daadwerkelijk werkzaam zijn (geweest) binnen die praktijk. De waarde van dergelijke bijdragen is mijns inziens grandioos. Niet alleen wordt op die manier een authentiek kijkje in de keuken van de politiepraktijk geboden, tevens krijgt de lezer een beeld van de visies en percepties van politieambtenaren op bepaalde verschijnselen, ontwikkelingen en processen die de eigen organisatie aangaan. Aan een dergelijk inzicht – op beide voornoemde vlakken – wil het namelijk nogal eens ontbreken. Dit kan verklaard worden door de geslotenheid van de politieorganisatie, als gevolg waarvan het expliciteren en uitventen van de ‘eigen mening’, maar ook het toelaten van mogelijk kritische buitenstaanders (lees: onderzoekers) niet echt werden gestimuleerd. Op dit vlak lijkt er echter een keerpunt bereikt, waar dit themanummer een mooie illustratie van is: in toenemende mate wordt er door verschillende onderdelen binnen de politieorganisatie actief contact gezocht met externe onderzoekers en gaat men het debat over bepaalde zaken, waar eerder omwille van een hoog ‘taboegehalte’ niet over gesproken werd, niet meer uit de weg.

Een van die onderwerpen, dat niet in dit themanummer aan bod is gekomen, is etnisch profileren, ook wel aangeduid als ‘oneigenlijke’ selectiviteit door politieambtenaren. Waar profileren en selecteren inherent zijn aan handhaving en opsporing, wordt er bij etnisch profileren hoofdzakelijk, zo niet alleen maar, geselecteerd op basis van etniciteit van de betrokken burgers. Met andere woorden, burgers behorende tot bepaalde etnische minderheidsgroeperingen – Marokkanen, Antillianen, Polen, Roemenen enzovoort – zouden eerder door de politie worden ‘lastiggevallen’ dan autochtone burgers. Verschillende (inter)nationale instanties, waaronder de Nationale ombudsman, Amnesty International en het Open Society Justice Initiative, hebben de situatie in Nederland als zorgelijk aangeduid. Hoewel geen van de onderzoeken uitsluitend gaf over de exacte aard en omvang van etnisch profileren in Nederland, moet de impact van dergelijke ‘aan-

* Mr. dr. Maartje van der Woude is universitair docent bij het Instituut voor Strafrecht & Criminologie van de Universiteit Leiden en tevens redactielid van PROCES.

tijgingen' op de legitimiteit van de politieorganisatie niet uit het oog worden verloren. Om deze, mogelijk onterechte, imagoschade enigszins te beperken is het naar mijn mening belangrijk dat de politie actief over dit soort onderwerpen in debat treedt en voor zo veel mogelijk, binnen de beperkingen die het politiewerk met zich meebrengt, transparantie betracht over hoe selectieprocessen plaatsvinden. En indien daar binnen de organisatie geen duidelijk beeld over bestaat, dan zou men dit in kaart moeten (laten) brengen. Zoals gezegd gebeurt dit, ook met betrekking tot dit specifieke onderwerp, in toenemende mate.

Transparantie ten aanzien van en open debat over voor de buitenwacht ogenschijnlijk vreemde of zelfs oneerlijke processen kunnen bijdragen aan meer begrip voor en inzicht in de moeilijke taak waarvoor individuele politieambtenaren zich soms gesteld zien. Transparantie, debat en kritische reflectie zijn daarmee dan ook onmisbare randvoorwaarden voor legitimiteit. Namens de redactie van PROCES wil ik dan ook graag politieambtenaren uitnodigen om meer te schrijven, niet alleen in tijdschriften die hoofdzakelijk binnen de eigen organisatie worden gelezen. Weet ons te vinden!